

## II

(Vorbereidende besluiten)

## ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

**Advies over het voorstel voor een besluit van de Raad tot goedkeuring van de tweede fase van het Transeuropees Samenwerkingsprogramma voor Hoger Onderwijs (Tempus II) <sup>(1)</sup>**

(93/C 73/01)

De Raad heeft op 21 oktober 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken, onderwijs en cultuur, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 14 januari 1993 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Connellan.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 302e Zitting (vergadering van 27 januari 1993) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

### 1. Inleiding

1.1. Het Tempus-programma, dat tot doel heeft de ontwikkeling en vernieuwing van het hoger onderwijs in het kader van de economische hervormingen en de wederopbouw in de Midden- en Oosteuropese landen d.m.v. samenwerking met geschikte partners in de Europese Gemeenschap te ondersteunen, werd vastgesteld voor een eerste proefperiode van drie jaar, die op 1 juli 1990 van start ging. Bij Besluit van de Raad werd deze proefperiode vervolgens met een jaar verlengd tot eind juni 1994 (Besluit van de Raad 92/240/EEG).

1.2. De Commissie heeft over de periode van 7 mei 1990 t/m 31 juli 1991 een jaarverslag uitgebracht, waarin de resultaten van de eerste aanvraagronde in cijfers worden uitgedrukt.

1.3. Als onderdeel van een formele evaluatieprocedure heeft de Commissie het bureau Coopers & Lybrand Europe de opdracht gegeven, het Tempus-programma te evalueren. De resultaten van deze analyse werden in mei 1992 gepresenteerd. Het verslag had vooral betrekking op het belangrijkste onderdeel (nl. de Gezamenlijke Europese Projecten) van de Tempus-strategie voor de hervorming van het hoger onderwijs in het kader van de economische hervormingen en de wederopbouw.

1.4. De Commissie stelt nu voor, een tweede fase (Tempus II) te starten, en zij heeft hiertoe een ontwerpbesluit van de Raad voorgelegd. Dit document is grotendeels gebaseerd op de resultaten van de externe evaluatie van het programma, waarin voornamelijk wordt gezegd dat het Tempus-programma op een indrukwekkende manier van start is gegaan en zowel in het Oosten als in het Westen bijzonder populair is. De tweede fase van het programma (Tempus II) zou een looptijd van vier jaar hebben en op 1 juli 1994 moeten ingaan.

### 2. Het voorstel van de Commissie

Het Commissievoorstel luidt in grote lijnen als volgt:

2.1. Het programma wordt uitgebreid, zodat naast de huidige tien steungerechtigde landen in Midden- en Oost-Europa ook de recentelijk onafhankelijk geworden staten van de voormalige Sovjetunie — die momenteel in het kader van het Tacis-programma steun van de Gemeenschap ontvangen — hieraan kunnen deelnemen.

2.2. In het programma komt het accent op de volgende twee doelstellingen te liggen:

- (i) Tempus wordt toegespitst op de hervorming van het hoger onderwijs;
- (ii) Tempus wordt gericht op activiteiten waaraan met het oog op de economische herstructurering op korte termijn behoefte is (b.v. ontwikkeling van vaardigheden e.d.).

<sup>(1)</sup> PB nr. C 311 van 27. 11. 1992, blz. 1.

2.3. Kern van het programma worden de Gezamenlijke Europese Projecten (GEP's), die het meest succesvolle middel zijn om de doelstellingen te bereiken, in plaats van eenvoudige „mobiliteitsbeurzen”.

2.4. Ieder steungerechtigd land stelt zelf zijn prio-

riteiten vast, zodat de steun gericht kan worden toegekend.

### 3. Achtergrondinformatie

3.1.

Jaar	Programmabudget (miljoen ecu)	Aantal steungerechtigde landen	Aantal aanvragen	Aantal goedgekeurde projecten	Percentage goedgekeurde projecten
1990	25	3	1 338	152	11,4
1991	74,5	6	1 401	314	22,7
1992	104	10	1 979	244	12

### 3.2. Soorten projecten

Er zijn drie soorten projecten:

(i) Gezamenlijke Europese Projecten die universiteiten en/of ondernemingen in een steungerechtigd land en in twee lid-staten omvatten en die betrekking hebben op activiteiten welke voor de hervorming van het hoger onderwijs van belang zijn.

(ii) Mobiliteitsbeurzen.

(iii) Uitwisseling van jongeren.

3.3. Het Comité is verzocht, de Commissie algemene en bijzondere opmerkingen over het voorstel te doen toekomen. Deze opmerkingen luiden als volgt:

## 4. Algemene opmerkingen

### 4.1. Steun aan bredere opzet

4.1.1. Het Comité gaat akkoord met het Tempus II-programma: het acht het een goede zaak dat nu ook de recentelijk onafhankelijk geworden staten in de voormalige Sovjetunie hieraan kunnen deelnemen, en dat de Commissie verzekert dat het uiteenvallen van bepaalde landen in Midden- en Oost-Europa geen invloed heeft op de deelname van deze landen aan het programma. Verder stelt het Comité met instemming vast dat de Commissie de lange-termijndoelstellingen op het gebied van hoger onderwijs en de plannen voor economische herstructurering (waaronder het aanvullen van tekorten aan specifieke vaardigheden) duidelijker wil afbakenen en dat zij het programma wil toespitsen op gezamenlijke Europese projecten (GEP's) in plaats van op eenvoudige „mobiliteitsbeurzen”.

4.1.2. Bij het toezicht op het Tempus-programma dient er in het bijzonder op te worden gelet dat de kansen op deelname voor mannen en vrouwen gelijk zijn.

### 4.2. „Bottom-up”-aanpak

4.2.1. De „bottom-up”-aanpak, waarbij individuele instellingen aanvragen kunnen indienen, vormt zonder

meer de kern en de dynamische component van het programma, en heeft ervoor gezorgd dat dit zeer veel succes kent. Bepalend voor dit succes was — en is ook in de toekomst nog — het zeer soepele regelgevende kader. Het is van het allergrootste belang dat dit wordt ondergebracht in een duidelijker nationaal beleidsconcept, zodat de aanvraagprocedure doorzichtiger en tegelijkertijd ook billijker wordt. Gebeurt dit niet, dan zou het lage „slaagpercentage” (% goedgekeurde aanvragen: 12%), waarin duidelijk de budgettaire beperkingen van het programma t.o.v. het enorme aantal kwalitatief hoogstaande aanvragen (volgens de Commissie ca. 50%) tot uitdrukking komen, het huidige enthousiasme voor gezamenlijke projecten wel eens aanzienlijk kunnen doen bekoelen. Het moet echter worden erkend dat de kwaliteit van de aanvragen uit bepaalde steungerechtigde landen wellicht te wensen overliet als gevolg van de relatief zwakke economische ontwikkeling in die landen. In dergelijke gevallen zou in aanmerking moeten worden genomen dat het programma in landen met zwakkere economie waarschijnlijk meer impact heeft.

### 4.3. Coördinatie

4.3.1. In dit verband dringt het Comité er voorts op aan dat de steungerechtigde landen en de Commissie nauwer samenwerken bij het vaststellen van de selectiecriteria. Verder zou het de samenwerking tussen de verschillende betrokken diensten van de Commissie ten goede komen als er een vademecum van alle bij Tempus betrokken instanties, m.i.v. de betrokken directoratengeneraal en de Task Force „Menselijke hulpbronnen, onderwijs, opleiding en jeugdzaken”, zou worden gepubliceerd, met een overzicht van de lopende projecten. Het vademecum betreffende communautaire programma's waarbij zowel het hoger onderwijs als het bedrijfsleven betrokken zijn, zou een overzicht moeten bevatten van de hoofdpunten van complementaire programma's [Comett, Erasmus, Lingua en relevante programma's op het gebied van onderzoek en ontwikkeling (O&O)].

### 4.4. Rol van de sociale partners

4.4.1. In het programma zou ook duidelijker moeten worden aangegeven welke rol voor de sociale partners is weggelegd bij het helpen opzetten en beoordelen van

gezamenlijke projecten in het kader van Tempus. Tegen de algemene achtergrond van sociale en economische hervormingen beveelt het Comité aan, een gemeenschappelijk orgaan voor de contacten tussen het ESC en de sociale partners in de Midden- en Oosteuropese landen in het leven te roepen, zoals dat sinds 1975 tussen EG en de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) bestaat. Door de Europese werkgevers- en werknemersorganisaties op deze wijze bij een en ander te betrekken, beschikken de sociale partners over ruimere mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de economische en sociale herstructurering van de steungerechtigde landen.

#### 4.5. *Deelneming van bedrijven*

4.5.1. De groeiende participatie van bedrijven, zoals gedefinieerd in artikel 3 van het Commissievoorstel, in GEP's is een goede zaak en dient te worden aangemoedigd en dusdanig te worden uitgebreid dat alle categorieën bedrijven, zowel in de particuliere als in de overheidssector, bij de programma's kunnen worden betrokken. Ten einde de positieve invloed van het programma op het proces van economische en sociale hervormingen te vergroten, moeten het bedrijfsleven en de sociale partners in de steungerechtigde landen en in de lidstaten volgens het Comité in sterkere mate aan de GEP's deelnemen. Het Comité beveelt aan, de participatie van bedrijven in GEP's in de toekomst als een prioriteit te beschouwen. Verder dient de deelneming van het bedrijfsleven nauwlettend te worden gevolgd, zodat eventuele belemmeringen uit de weg kunnen worden geruimd.

### 5. *Bijzondere opmerkingen*

#### 5.1. *Selectiecriteria en -procedure*

5.1.1. De steungerechtigde staten zouden nauwkeuriger moeten definiëren welke doelstellingen zij in de context van hun nationale strategie voor economische en sociale hervorming in de eerste plaats via het Tempus-programma willen bereiken, waarbij de autonomie van de aanvragers onaangetaast blijft en de nodige flexibiliteit wordt gehandhaafd. Verder zouden de selectiecriteria duidelijker moeten zijn en beter moeten worden gecoördineerd, zodat het percentage goedgekeurde projecten hoger komt te liggen dan de veel te lage 12% van 1992. Indien het moeilijk blijkt, gezamenlijk strenge criteria vast te stellen, zou een procedure kunnen worden ingevoerd waarmee alvast een eerste grove selectie van de aanvragen plaatsvindt; dit bespaart zowel de aanvragers als de selectie-instanties tijd, geld en moeite.

5.1.2. De Commissie zou ook kunnen bekijken of het nodig is, bij de selectiecriteria naar een beter evenwicht te streven wat de talen van de aanvragers betreft. Momenteel lijkt de nadruk te veel op bepaalde talen van de Gemeenschap te liggen.

5.1.3. Bovendien dringt het Comité erop aan dat kwalitatief interessante aanvragen (welke aan de bijgewerkte criteria voldoen) die voor steun in aanmerking

komen, maar om zuiver budgettaire redenen worden afgewezen, naar de volgende aanvraagronde doorschuiven.

#### 5.2. *Tempus tegen de achtergrond van de economische en sociale hervormingen*

5.2.1. Het zou nuttig kunnen zijn, alle steungerechtigde landen ertoe aan te sporen hun doelstellingen op het gebied van herstructurering, behoefte aan arbeidskrachten en ontwikkeling van vaardigheden duidelijker te definiëren en krachtiger aan te dringen op actieve participatie van het bedrijfsleven en van de sociale partners in het Tempus-programma. Het Comité verzoekt de Commissie bovendien met klem, het Tempus-programma te koppelen aan het Phare-programma voor democratie (met een budget van 5 miljoen ecu in 1993).

#### 5.3. *Participatie van bedrijven*

5.3.1. Het Comité beveelt aan, de bedrijven in sterkere mate bij de GEP's te betrekken (momenteel is het bedrijfsleven in de lidstaten bij krap een derde van de GEP's en in de steungerechtigde landen bij ca. een zesde van de projecten betrokken). Zonder de rol van fundamenteel onderzoek te willen onderschatten, zou er door grotere participatie van het bedrijfsleven voor worden gezorgd dat de universiteiten hun opleidingen beter afstemmen op de behoeften van ondernemingen, door in het tekort aan specifieke vaardigheden te voorzien en te verzekeren dat het bedrijfsleven zelf actiever aan de ontwikkeling van zijn personeel (mee)werkt. Verder zou participatie van het bedrijfsleven een catalyserend effect hebben, doordat bedrijven uit de EG in contact worden gebracht met bedrijven in de Midden- en Oosteuropese landen.

5.3.1.1. Het Comité is van mening dat in het in artikel 5, lid 2 van het voorstel genoemde adviescomité bovendien een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven uit iedere lid-staat zitting zou moeten hebben. Op die manier zou er zowel een vertegenwoordiger van de academische gemeenschap als een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven zijn, waarmee het belang van samenwerking tussen hoger onderwijs en bedrijfsleven in het programma tot uiting komt.

#### 5.4. *Evaluatie van de effecten*

5.4.1. De steungerechtigde landen beslissen geheel alleen welk percentage van de in het kader van Phare toegekende steun zij aan Tempus willen besteden. Het Comité beveelt aan, in landen als Polen en Hongarije (waar een verhoudingsgewijs groot deel van de middelen reeds is toegekend en het programma in volle gang is) een nationaal modelonderzoek naar de effecten ervan in te stellen; in het licht daarvan zou de efficiency van het programma in de overige steungerechtigde landen dan kunnen worden vergroot.

### 5.5. Koppeling met verwante programma's

5.5.1. Tempus is een extern-hulpprogramma in het kader van het algemene Phare-programma voor steungerechtigde landen in Midden- en Oost-Europa. Een soortgelijk Tempus-programma wordt voorgesteld in het kader van het Tacis-programma voor de staten van de voormalige Sovjetunie. Om praktische redenen, waaronder het uiteenlopende ontwikkelingsniveau van de twee gebieden en de politieke betrekkingen, beveelt het Comité aan, de Tempus-programma's voor de twee gebieden met gescheiden begrotingen ten uitvoer te leggen. Op deze manier komt duidelijk tot uitdrukking dat de steungerechtigde landen in beide gebieden zich in verschillende stadia van ontwikkeling bevinden en sterk uiteenlopende behoeften hebben.

5.5.2. Het Comité stelt verder voor dat de nationale Tempus-instanties in de lid-staten van de Gemeenschap

waar mogelijk met de voor de Comett- en Erasmus-projecten opgezette coördinatiediensten samenwerken bij het verlenen van (administratieve) steun aan universiteiten en bedrijven die aan Tempus-projecten willen deelnemen. Het opzetten van nieuwe GEP's zou zo kunnen worden vereenvoudigd door de bestaande infrastructuur te gebruiken of uit te breiden.

5.5.3. Ten slotte vindt het Comité dat moet worden gezorgd voor een grotere transparantie inzake de mogelijkheden die het Tempus-programma en de hiermee direct of indirect verband houdende communautaire programma's aan universiteiten, ondernemingen en bedrijven bieden; daartoe is het nodig dat duidelijke en volledige informatie wordt verstrekt, zodat alle potentiële kandidaten gemakkelijker toegang tot de verschillende activiteiten kunnen krijgen, en deze elkaar onderling beter kunnen aanvullen.

Gedaan te Brussel, 27 januari 1993.

*De Voorzitter*

*van het Economisch en Sociaal Comité*

Susanne TIEMANN

**Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad houdende wijziging van Richtlijn 89/107/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lid-staten inzake levensmiddelenadditieven die in voor menselijke voeding bestemde waren worden gebruikt**

(93/C 73/02)

De Raad heeft op 3 juli 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen inzake het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 januari 1993 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Hilkens.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 302e Zitting (vergadering van 27 januari 1993) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

## 1. Inleiding

1.1. Het tot stand brengen van een interne markt voor levensmiddelen noodzaakt de EG een gemeenschappelijk levensmiddelenbeleid tot stand te brengen. In alle lid-staten is in het verleden wetgeving tot stand gebracht op dat terrein, met name in verband met de volksgezondheid en de kwaliteitsbeheersing. Daarvoor moet nu EG-regelgeving in de plaats komen.

1.2. In 1988 heeft de Raad een Richtlijn (89/107/EEG) vastgesteld, die een kader biedt voor het gebruik van additieven in levensmiddelen in de Gemeenschap.

1.2.1. In deze richtlijn is van het beginsel uitgegaan, dat er in de Gemeenschap een positieve lijst komt van toegestane additieven en, voor zover nodig, van toegestane hoeveelheden. Tevens werd erop gewezen,